

Əsədullayev Ü.F.*

DOI: 10.25108/2304-1730-1749.iolr.2023.72.6-14
UOT: 343.36**Məhkəmə aktlarının icra edilməməsi cinayətinə görə müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzanın təyin edilməsi və icrasının xüsusiyyətləri**

Xülasə: Cəzanın bir növü kimi müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmənin mahiyyəti məhkumu məntəqə tipli, ümumi, ciddi və xüsusi rejimli cəzaçəkmə müəssisəsinə və ya həbsxanaya yerləşdirilməsi yolu ilə onun cəmiyyətdən təcrid olunmasından ibarətdir. Cinayət hüququna məlum olan ən sərt və bununla yanaşı ən geniş yayılmış cəza növlərindən biri azadlıqdan məhrum etmədir. Məhkəmə praktikasında həmin cəza növü digər cəzalar arasında mühüm yer tutur. Azadlıqdan məhrum etmə məhkumların cəmiyyətdən təcrid edilməsi və xüsusi olaraq bunun üçün nəzərdə tutulmuş penitensiar müəssisələrə məhkəmə hökmü ilə müəyyən edilmiş müddətə yerləşdirilməsi yolu ilə həyata keçirilir. Burada məhkumların hüquqları məhdudlaşdırılaraq, onların islah edilməsinə və onlar tərəfindən yeni cinayətlər törədilməsinin qarşısının alınmasına yönələn islahedici təsir tədbirləri tətbiq edilir.

Açar sözlər: məhkəmə hökmü; məhkəmə qərarı; qərardad; məhkəmə əmri; Cinayət Məcəlləsi; cinayət məsuliyyəti; cəza; azadlıqdan məhrum etmə cəzası.

Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 306-cı maddəsində göstərilən cəzalardan sonuncusu - ən ağır qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə qətnaməsini, hökmünü, qərardadını, qərarını və ya əmrini qərəzli olaraq icra etməyən və ya həmin məhkəmə aktlarının icrasına maneçilik törədən şəxsin üç ilədək müddətə azadlıqdan məhrum edilməsidir. Cinayət Məcəlləsinin 306.2-ci maddəsində bu cəzanın müddəti beş ilədək müəyyən edilmişdir [2].

Azadlıqdan məhrum etmə əsas cəzalara aid edilir və o, məhkəmənin törədilmiş cinayətin və təqsirkarın şəxsiyyətinin ağırlığını əsas tutaraq cəzanın məqsədlərinin həyata keçirilməsi baxımından məhkumun azadlıqda saxlanması mümkün olmadığı və məhkumun islah olunmasının yalnız onun cəmiyyətdən təcrid edilməsi və ona xüsusi islahedici təsir tədbirləri kompleksinin tətbiq edilməsi yolu ilə mümkün olması qənaətinə gəldiyi hallarda təyin edilə bilər [4, s.26].

Azadlıqdan məhrum etmə aşağıdakı əlamətlərə malikdir:

- məhkumun cəmiyyətdən məcburi təcrid olunaraq penitensiar müəssisələrə yerləşdirilməsi;
- məhkumun üzərinə onun hüquqi vəziyyətini dəyişən digər hüquqi məhdudlaşdırıcı tədbirlərin qoyulması;
- islahetmə məqsədi ilə məhkuma islahedici təsirin tətbiq edilməsi [3].

Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaların icrasına nəzər salmaq.

*Əsədullayev Ülvi Fəxrət oğlu - Bakı Dövlət Universitetinin "Cinayət hüququ və kriminologiya" kafedrasının "Cinayət hüququ və kriminologiya, cəza-icra hüququ" ixtisası üzrə doktorantı (Azərbaycan).
E-mail: Ulvi.asadullayev@yahoo.com

Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslər cəzalarını bir qayda olaraq yaşayış yerinə yaxın ərazidə yerləşən cəzaçəkmə müəssisələrində çəkirlər. Sağlamlıq vəziyyətinə görə, şəxsi təhlükəsizliyini təmin etmək məqsədi ilə və digər müstəsna hallara görə məhkum cəzasını çəkmək üçün başqa ərazidə yerləşən cəzaçəkmə müəssisələrinə göndərilə bilər. Cinayətlərin xüsusi təhlükəli residivinə görə, ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya və ya cəzalarının bir hissəsini həbsxanada çəkməyə məhkum olunanlar, həmçinin əcnəbilər və ya vətəndaşlığı olmayan şəxslər cəzalarını çəkmək üçün yaşadıkları yerdən asılı olmayaraq, müvafiq cəzaçəkmə müəssisələrinə göndərilirlər [5, s.46].

Cəzaçəkmə müəssisələri yetkinlik yaşına çatmayan şəxslər üçün tərbiyə müəssisələrindən, yetkinlik yaşına çatmış şəxslər üçün müxtəlif rejimli cəzaçəkmə müəssisələrindən, həbsxanalardan və azadlıqdan məhrum edilmiş şəxslər üçün nəzərdə tutulmuş müalicə müəssisələrindən ibarətdir. İstintaq təcridxanaları penitensiar müəssisə olmaqla təsərrüfat və məişət xidməti işlərinə görə bu müəssisədə saxlanılan məhkumlar üçün cəzaçəkmə müəssisələrinin vəzifələrini yerinə yetirirlər. Cəzaçəkmə müəssisələri məntəqə tipli, ümumi, ciddi, xüsusi rejimli cəzaçəkmə müəssisələrinə, tərbiyə müəssisələri isə ümumi və möhkəm rejimli müəssisələrə bölünürlər. Müalicə müəssisələrində stasionar şəraitdə müayinə və müalicəyə ehtiyacı olan məhkumlar cəza çəkirlər.

Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslər istintaq təcridxanasının müdiriyyəti tərəfindən hökmün surətini və onun icrası barədə məhkəmənin göstərişi alındığı vaxtdan on gündən gec olmayaraq cəzalarını çəkmək üçün cəzaçəkmə müəssisələrinə göndərilirlər. Məhkum bu müddət ərzində yaxın qohumları ilə bir qısamüddətli görüş hüququna malikdir. Cəzaçəkmə müəssisəsindən keçirilmiş məhkumlar istisna olmaqla cəzanın icrası müddəti məhkumun məntəqə tipli cəzaçəkmə müəssisəsində qeydiyyatı alındığı vaxtdan hesablanır. Məhkumun qətimkan tədbiri kimi həbsdə saxlanma vaxtı, cəzaçəkmə müəssisələrindən gətirilmə vaxtı cəzanın icrası müddətinə hesablanır. Məhkumun bir gündən artıq icazəsiz məntəqə tipli cəzaçəkmə müəssisəsinin ərazisində olmaması cəzanın icrası müddətinə hesablanmır [3].

Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslər cəzanın icrası yerlərinə və bir cəzaçəkmə müəssisəsindən digərinə müşayiətlə göndərilirlər. Məntəqə tipli cəzaçəkmə müəssisəsinə göndərilən və hökm qüvvəyə mindiyi zaman həbsdə olmayan məhkum icra məmurunun təqdim etdiyi müvafiq göstərişə əsasən müəyyən edilən vaxtda məntəqə tipli cəzaçəkmə müəssisəsinə şəxsən gəlməlidir. Məhkum üzrlü səbəb olmadan cəzanın icrası yerinə gəlmədikdə cəzanı icra edən müəssisənin və ya orqanın vəsatəti və müvafiq ərazi üzrə ibtidai araşdırmaya prosessual rəhbərliyi həyata keçirən prokurorun təqdimatı əsasında məhkəmə onun tutulması barədə qərar qəbul edə bilər. Məhkumların müşayiətlə göndərilməsi ayrılıqda saxlanma qaydalarına riayət olunmaqla həyata keçirilir. Kişilər qadınlardan, yetkinlik yaşına çatmayanlar yetkinlik yaşına çatanlardan, eyni cinayət işi üzrə məhkum olunmuşlar ayrılıqda, vərəm xəstəliyinə tutulmuş (vərəm çöpləri ifraz edənlər), zöhrəvi xəstəlikdən müalicə kursunu tam keçməmiş şəxslər və psixi xəstələr bir-birindən ayrı-ayrılıqda və sağlam məhkumlardan təcrid olunmaqla tibb işçilərinin müşayiəti ilə göndərilirlər [4, s.75].

İlk dəfə beş ildən artıq olmayan müddətə azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum olunmuş və cəzasını ümumi rejimli cəzaçəkmə müəssisələrində çəkən şəxslər müstəsna hallarda onların razılığı ilə təsərrüfat və məişət xidməti işi üçün istintaq təcridxanasında, müalicə müəssisəsində və ya həbsxanada saxlanıla bilərlər. Əvvəllər məhkum edilmiş və yenidən yeddi ildən artıq olmayan müddətə azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslər

müstəsna hallarda onların razılığı ilə təsərrüfat və məişət xidməti işi üçün müalicə müəssisələrində saxlanıla bilərlər. Məhkumun təsərrüfat və məişət xidməti işi üçün saxlanması istintaq təcridxanası, müalicə müəssisəsi və ya həbsxana müdiriyyətinin qərarı ilə həyata keçirilir. Təsərrüfat və məişət xidməti işi üçün istintaq təcridxanasında, müalicə müəssisəsində və ya həbsxanada saxlanılan məhkumlar, ümumi rejimli cəzaçəkmə müəssisələri üçün başqa şəxslərdən təcrid olunmaqla saxlanılırlar. Bu məhkumlar bağlı bina və ya otaqlarda işlədikləri hallarda gündə iki saat müddətinə gəzinti hüququna malikdirlər [7, s.54].

Məhkumlar cəzaçəkmə müəssisələrinə cəzaçəkmə müəssisələrinin Daxili İntizam Qaydalarına uyğun müdiriyyət tərəfindən qəbul edirlər. Cəzaçəkmə müəssisələrinə yeni qəbul edilmiş məhkumlar iki həftəyədək müddətə başqa məhkumlardan ayrı saxlanılırlar. Məhkumların ayrı saxlandığı müddətdə cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyəti tərəfindən onların ana dilində və ya bildikləri başqa dildə hüquq və vəzifələri, qanunla nəzərdə tutulmuş əmək və istirahət şəraiti izah olunmalı, cəzanın icrasını tənzimləyən qanunvericilik aktları və cəzaçəkmə müəssisələrinin Daxili İntizam Qaydaları ilə tanış olmaları üçün şərait yaradılmalıdır [3].

Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslər bir qayda olaraq cəzalarının bütün müddətini bir cəzaçəkmə müəssisəsində, həbsxanada və ya tərbiyə müəssisəsində çəkirlər. Məhkumun cəzanın çəkilməmiş hissəsini çəkmək üçün bir cəzaçəkmə müəssisəsindən eyni növlü başqa cəzaçəkmə müəssisəsinə və ya bir həbsxanadan digərinə keçirilməsinə məhkumun xəstəliyi ilə əlaqədar və ya onun təhlükəsizliyini təmin etmək üçün, cəzaçəkmə müəssisəsinin yenidən təşkili və ya ləğv edilməsi, həmçinin məhkumun bu cəzaçəkmə müəssisəsində qalmasına mane olan digər müstəsna hallarda yol verilir. Məhkumların eyni rejimli bir cəzaçəkmə müəssisəsindən digərinə keçirilmə qaydası müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 55.1-ci maddəsinə əsasən Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzası üç aydan iyirmi ilədək müddətə müəyyən edilir. Lakin bu müddət xüsusi hallarda üç aydan da az müddətə təyin edilə bilər. Belə ki, ictimai işlər, islah işləri və ya azadlığın məhdudlaşdırılması azadlıqdan məhrum etmə cəzası ilə əvəz edildikdə, azadlıqdan məhrum etmə üç aydan az müddətə də təyin oluna bilər [2].

Azadlıqdan məhrum etmə cəzasının icrası prosesi, ilk növbədə, məhkumun yeni cinayətlər törətmək imkanından məhrum edilməsinə yönəlmişdir. Azadlıqdan məhrum etmənin təsiri müəyyən mənada məhkumun dəyər sistemində təsir edən hüquq və azadlıqlardan məhrumetmə mexanizmi vasitəsilə özünü göstərir. Məhkəmə aktlarının yenidən icra edilməməsi imkanının məhdudlaşdırılması iki amildən ibarətdir: cəmiyyətdən təcridetmə və bu cəza növünün çəkildiyi yerlərdə məhkuma qarşı tətbiq edilən xüsusi tədbirlər kompleksi. Yeni cinayətlərin törədilməsində təqsirkarın imkanlarının məhdudlaşdırılması baxımından azadlıqdan məhrumetmə kifayət qədər yüksək potensiala malikdir. Ona görə də bu cəza növü şəxsi profilaktika məqsədini tam şəkildə həyata keçirir [14, s. 85].

Ümumi profilaktika məqsədinin həyata keçirilməsində azadlıqdan məhrum etmə potensialı çox yüksəkdir. Təbii ki, azadlıqdan məhrumetmə yerlərində olmaq, əvvəllər hansı sosial statusa malik olmasından asılı olmayaraq hər bir insanın həyatını tamamilə dəyişir. Müvafiq olaraq, hüquq münasibətlərinin subyektləri belə cəzanın ağırlığını və nəticələrini dərk edərək əksər şəxslər müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzası nəzərdə tutulan cinayəti törətməkdən çəkinirlər.

Eyni zamanda, azadlıqdan məhrum etmə şəklində cəzanın xarici çəkindirici funksiyası hədə-qorxu ilə məhkumun emosional-könüllü sferasına məqsədyönlü təsir mexanizmləri ilə özünü

göstərir. Qorxu nəticəsində insanın xüsusi psixoloji vəziyyəti başa düşülür. Bu vəziyyət, bu cəzanın məzmununu təşkil edən məhdudiyətlər və məhrumiyətlər səbəbindən xoşagəlməz hisslərdən və təcrübələrdən qaçmaq istəyinə səbəb olan fərdin xüsusi emosional vəziyyəti kimi qorxunun olması ilə xarakterizə olunur.

Eyni zamanda, cəza qorxusunun mənfi təsiri kimi başa düşülən qorxutma dar müsbət tətbiqi mənə daşıyır. Buradan belə nəticə çıxır ki, azadlıqdan məhrum etmə digər cinayət cəza növlərinin tətbiqi nəticəsində öz məqsədlərinə çatmaq mümkün olmayan məhdud hallarda tətbiq edilməlidir. Həmçinin, təcrid şəraitində məcburi və tərbiyəvi tədbirlər kompleksinin tətbiqi heç də həmişə cinayət törətmiş şəxsin qanuna tabe olan davranışa üstünlük verilməsinə dair inamının formalaşmasına kömək etmir.

Qeyd edək ki, müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə sosial ədalətin bərpası məqsədini həyata keçirir, çünki bu, məhkumu pozduğu məhkəmə aktının icrası ilə bağlı ictimai münasibətlərdən kənarlaşdırır. Üstəlik, bu cəza növünün tətbiqi ilə həyata keçirilən sosial ədalət maraqları nəinki konkret sosial münaqişədə subyektlərin mövqelərini tarazlaşdırır, həm də məsuliyyəti həyata keçirməklə təqsirkar şəxsə mənəvi dəyərlərin səviyyəsini "hamarlaşdırmağa" imkan verir [18, s.92].

Bununla belə, bu cəza növünün təyin edilməsi zamanı cinayətin subyektinin xüsusiyyətləri nəzərə alınmaqla başa düşülməlidir ki, azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzanın icrası prosesi və xüsusiyyətləri ilə bağlı ciddi mənfi nəticələr var, çünki subyekt məhkəmə hökmünün, məhkəmə qərarının və ya digər məhkəmə aktının icra edilməməsi öz ehtiyaclarını ödəmək yollarını seçərkən normativ müsbət davranışın üstünlük təşkil etdiyi şəxsdir. Eyni zamanda, azadlıqdan məhrum etmə cəzasının icrası zamanı o, bu keyfiyyətlərin inkişafına təkan verməkdənsə, onların təzahürünə mane olan şəraitə salınır. Bundan əlavə, müəyyən bir şəxsin azadlıqdan məhrum etmə cəzasını çəkmək üçün cəzaçəkmə müəssisələrində yerləşdirilməsi onu təkcə izzət vəziyyətinə salmır, həm də cəzanın çəkilməsi şəraitindən yaranan fizioloji və psixosomatik pozğunluqlara səbəb olur. İxtisaslı iş imkanının məhdudlaşdırılması və ya tam olmaması bu subyektlərin əmək fəaliyyətinin davam etdirilməsinin də mümkünsüzlüyünə səbəb olur [13, s.122].

Cinayət Məcəlləsinin 306-cı maddəsinin sanksiyasında bu cəza növünün təsbit edilməsinin zəruriliyini və adekvatlığını qəbul edərək, qeyd etmək lazımdır ki, cəzanın məqsədlərinə əksər hallarda onun daha az repressiv növləri ilə nail olunur. Başqa sözlə, Cinayət Məcəlləsinin 306-cı maddəsinin törədilməsi nəticəsində cəza təyin edilərkən azadlıqdan məhrum etmə müəyyən vəzifə tutma və müəyyən fəaliyyətlə məşğul olmaq hüququndan məhrum etmə ilə müqayisədə daha az islah potensialına malikdir. Qeyd edək ki, həddindən artıq sərtlik cinayət cəzasının effektivliyini azaldır, əks nəticəyə gətirib çıxarır.

Beləliklə, Cinayət Məcəlləsinin 306-cı maddəsinin sanksiyasında nəzərdə tutulmuş cəzaların bütün növləri şəxsi, ümumi profilaktika, məhkumun islah edilməsi, sosial ədalətin bərpası məqsədlərini tam şəkildə həyata keçirmir. Həmçinin, təqdim olunan cəza növlərinin heç də hamısı zərər vurma mexanizminə, cinayətin subyektinin spesifik xüsusiyyətlərinə, əməlin xüsusiyyətlərinə uyğun gəlmir.

Beləliklə, cəza növlərinin təhlili belə bir qənaətə gəlməyə imkan verir ki, Cinayət Məcəlləsinin Məcəlləsinin 306-cı maddəsində göstərilən əməllərin törədilməsinə görə təyin edilmiş cəzanın məqsədlərinin həyata keçirilməsində zərərin vurulma mexanizminə tam uyğun gələn, cinayətin subyektinin xüsusiyyətlərinə ən təsirli olan şəxs barəsində tətbiq edilən cərimə cəzasıdır. Müəyyən vəzifə tutma və müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum etmə, ictimai

işlər, islah işləri, azadlığın məhdudlaşdırılması və azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzalar da məhkumun islah edilməsində effektiv vasitələrdir. Məhkəmə hökmünün, məhkəmə qərarının və ya digər məhkəmə aktının icra edilməməsinə görə ən optimal cəza müəyyən vəzifə tutma, müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum etmədir.

Bibliografiya

1. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası. [Elektron resurs]. URL: <https://www.e-qanun.az/framework/897>
2. Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsi. [Elektron resurs]. URL: <https://www.e-qanun.az/framework/46947>
3. Azərbaycan Respublikası Cəzaların İcrası Məcəlləsi. [Elektron resurs]. URL: <https://e-qanun.az/framework/46951>
4. Ağayev İ.B. Azərbaycan Respublikasının cəza-icra hüququ: Ümumi hissə: Dərslik. - Bakı: Təhsil, 2007. - 360 s.
5. Babayeva S.M. Cəzanın təyin edilməsi zamanı nəzərə alınan yüngülləşdirici və ağırlaşdırıcı hallar və onların tətbiqi. - Bakı: Hüquq ədəbiyyatı, 2014.
6. Babayeva S.M. Cinayət hüququ: ümumi hissə: dərs vəsaiti. – Bakı: Elm və təhsil, 2018. - 550 s.
7. Səlimov M.D. İnsan hüquq və azadlıqlarını məhdudlaşdıran bəzi cəzalar. - Bakı: Adiloğlu, 2009. - 186 s.
8. Səməndərov F.Y. Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin Kommentariyası. - Bakı: Hüquq Yayın Evi, 2014. - 1087 s.
9. Səməndərov F.Y. Cinayət hüququnda cəza problemi. - Bakı: Bakı Dövlət Universiteti, 2009. - 286 s.
10. Vəliyev S.Ə. Cinayət hüququnda cəza və cəza təyin etmə. - Bakı: Elm, 2004. - 407 s.
11. Ахмедшин Р.А. О проблемах правосудия и не только // Российский судья. - 2000. - № 4. - С. 5-6.
12. Бойко А.И. Преступное бездействие. - М.: Юридический центр пресс, 2003. - 320 с.
13. Курс уголовного права. Общая часть: в 6 т. Т 1 : Учение о преступлении / под ред. Н.Ф.Кузнецовой, И.М. Тяжковой. - М.: Зерцало, 1999. - 578 с.
14. Малов В.Н. Преступления против исполнения судебных решений: уголовно-правовые и криминологические аспекты. – М., 2010. - 186 с.
15. Оленьчева А.Н. Неисполнение приговора суда, решения суда или иного судебного акта: уголовно-правовая характеристика и проблемы квалификации. – М., 2011. - 214 с.
16. Попов А.Н., Зимирева Л.А., Федышина П.В. Объективная сторона состава преступления. - Санкт-Петербург, 2015. - 65 с.
17. Сасин А.А. Неисполнение приговора суда, решения суда или иного судебного акта как преступление против правосудия. – М., 2011. - 225 с.
18. Широков И.В. Особенности реализации прав потерпевшего при осуществлении уголовного судопроизводства в особом порядке. – М., 2022. - 204 с.
19. Hart H.L.A. Acts of will and responsibility in punishment and responsibility 100 Publisher: Cary: Oxford Scholarship Online, 2014, 156 p.

20. Khudaykulov F.K. Signs of the Objective Side of Crime in the Theory of Criminal Law Belonging to the Romano-Germanic Legal Family: Theoretical and Practical Problems. The American Journal of Political Science Law and Criminology, 2021, 68 p.

21. Singh Ram. Objective and Subjective Elements of Criminal Law. Available at: <https://ru.scribd.com/document/518643419/Objective-and-Subjective-Elements-of-Criminal-Law>

22. <https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/Publications/Elements-of-Crimes.pdf>

23. <https://5geo.ru/en/obektivnaya-storona-prestupleniya-v-ugolovnom-prave-ponyatie-i-priznaki/>

Asadullayev U.F.*

DOI: 10.25108/2304-1730-1749.iolr.2023.72.6-14

UDC: 343.36

**For the crime of non-execution of judicial acts
features of the imposition and execution of punishment in the form of
imprisonment for a certain period of time**

Abstract: The essence of imprisonment for a certain period of time as a type of punishment consists in isolating the convict from society by placing him in a precinct-type, general, strict and special regime penal institution or prison. Imprisonment is one of the harshest and, at the same time, most widespread punishments known to criminal law. In judicial practice, this type of punishment occupies an important place among other punishments. Deprivation of liberty is carried out by isolating convicts from society and placing them in specially designed penitentiary institutions for a period determined by a court order. Here, by restricting the rights of convicts, corrective measures aimed at reforming them and preventing them from committing new crimes are applied.

Key words: court sentence; court order; decision; court order; Criminal Code; criminal liability; punishment; imprisonment.

References

1. Constitution of the Republic of Azerbaijan. Available at: <https://www.e-qanun.az/framework/897> (in Azerbaijani).

2. Criminal Code of the Republic of Azerbaijan. Available at: <https://www.e-qanun.az/framework/46947> (in Azerbaijani).

3. Code of Execution of Punishments of the Republic of Azerbaijan. Available at: <https://e-qanun.az/framework/46951> (in Azerbaijani).

4. Agayev I.B. Criminal law of the Republic of Azerbaijan: General part: Textbook. Baku, Education, 2007, 360 p. (in Azerbaijani).

5. Babayeva S.M. Mitigating and aggravating circumstances taken into account during sentencing and their application. Baku, Legal literature, 2014.

*Asadullayev Ulvi Famil oglu - Doctoral student of Baku State University "Criminal law and criminology" Department, majoring in "Criminal law and criminology, penal-executive law" (Azerbaijan). E-mail: Ulvi.asadullayev@yahoo.com

6. Babayeva S.M. Criminal law: general part: textbook. Baku, Science and Education, 2018, 550 p. (in Azerbaijani).
7. Salimov M.D. Some punishments that limit human rights and freedoms. Baku, Adiloglu, 2009, 186 p. (in Azerbaijani).
8. Samandarov F.Y. Commentary on the Criminal Code of the Republic of Azerbaijan, Baku, Law Summer House, 2014, 1087 p. (in Azerbaijani).
9. Samandarov F.Y. The problem of punishment in criminal law. Baku, Baku State University, 2009, 286 p. (in Azerbaijani).
10. Valiyev S.A. Punishment and sentencing in criminal law. Baku, Elm, 2004, 407 p. (in Azerbaijani).
11. Akhmedshin P.A. About the problems of justice and not only// Russian judge. - 2000. - No. 4, p. 5-6. (in Russian).
12. Boyko A.I. Prestupnoe bezdeystvie. Moscow, Legal center press, 2003, 320 p. (in Azerbaijani).
13. Criminal law course. General part: in 6 vol. V 1: The study of crime / ed. by N.F. Kuznetsovoy, I.M. Tyazhkova. Moscow, Zertsalo, 1999, 578 p. (in Russian).
14. Malov V.N. Crimes against the execution of judicial decisions: criminal and criminal aspects. Moscow, 2010, 186 p. (in Russian).
15. Olencheva A.N. Non-execution of a sentence in a court, a decision in a court or another judicial act: criminal-legal characteristics and qualification problems. Moscow, 2011, 214 p. (in Russian).
16. Popov A.N., Zimireva L.A., Fedyshina P.V. Objective part of the crime. St. Petersburg 2015, 65 p. (in Russian).
17. Sasin A.A. Non-execution of a sentence in court, decision in court or other judicial act as a crime against justice. Moscow, 2011, 225 p. (in Russian).
18. Shirokov I.V. Special features of the realization of rights of the victim in the implementation of criminal proceedings in special order. Moscow, 2022, 204 p. (in Russian).
19. Hart H.L.A. Acts of will and responsibility in punishment and responsibility 100 Publisher: Cary: Oxford Scholarship Online, 2014, 156 p.
20. Khudaykulov F.K. Signs of the Objective Side of Crime in the Theory of Criminal Law Belonging to the Romano-Germanic Legal Family: Theoretical And Practical Problems. The American Journal of Political Science Law and Criminology, 2021, 68 p.
21. Singh Ram. Objective and Subjective Elements of Criminal Law. Available at: <https://ru.scribd.com/document/518643419/Objective-and-Subjective-Elements-of-Criminal-Law>
22. <https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/Publications/Elements-of-Crimes.pdf>
23. <https://5geo.ru/en/obektivnaya-storona-prestupleniya-v-ugolovnom-prave-ponyatie-i-priznaki/>

DOI: 10.25108/2304-1730-1749.iolr.2023.72.6-14

УДК: 343.36

**За преступление неисполнения судебных актов
особенности назначения и исполнения наказания в виде лишения
свободы на определенный срок**

Аннотация: Сущность лишения свободы на определенный срок как вида наказания состоит в изоляции осужденного от общества путем помещения его в исправительное учреждение или тюрьму участкового, общего, строгого и особого режима. Лишение свободы - одно из самых суровых и в то же время наиболее распространенных наказаний, известных в уголовном праве. В судебной практике этот вид наказания занимает важное место среди других наказаний. Лишение свободы осуществляется путем изоляции осужденных от общества и помещения их в специально предназначенные для этого пенитенциарные учреждения на срок, определяемый постановлением суда. Здесь путем ограничения прав осужденных применяются исправительные меры, направленные на их исправление и недопущение совершения новых преступлений.

Ключевые слова: приговор суда; судебный приказ; решение; судебный приказ; Уголовный кодекс; уголовная ответственность; наказание; лишение свободы.

Библиография

1. Конституция Азербайджанской Республики [Электронный ресурс]. URL: <https://www.e-qanun.az/framework/897> (на азерб. яз.).
2. Уголовный Кодекс Азербайджанской Республики [Электронный ресурс]. URL: <https://www.e-qanun.az/framework/46947> (на азерб.яз.).
3. Кодекс исполнения наказаний Азербайджанской Республики [Электронный ресурс]. URL: <https://e-qanun.az/framework/46951> (на азерб. яз.).
4. Агаев И.Б. Уголовное право Азербайджанской Республики: Общая часть: учебник. - Баку: Техсил, 2007, - 360 с. (на азерб. яз.).
5. Бабаева С.М. Смягчающие и отягчающие обстоятельства, учитываемые при назначении наказания и его применении. - Баку: Юридическая литература, 2014 (на азерб. яз.).
6. Бабаева С.М. Уголовное право: общая часть: учебник. - Баку, Наука и образование, 2018. - 550 с. (на азерб. яз.).
7. Салимов М.Д. Некоторые наказания, ограничивающие права и свободы человека. - Баку: Адыльоглу, 2009. 186 с. (на азерб. яз.).
8. Самандеров Ф.Ю. Комментарий к Уголовному Кодексу Азербайджанской Республики. - Баку: Хугут яыйн еви, 2014. - 1087 с. (на азерб. яз.).

*Асадуллаев Ульви Фамиль оглы - докторант кафедры «Уголовное право и криминология» по специальности «Уголовное право и криминология, уголовно-исполнительное право», Бакинский государственный университет (Азербайджан). E-mail: Ulvi.asadullayev@yahoo.com

9. Самандеров Ф.Ю. Проблема наказания в уголовном праве. - Баку: Бакинский государственный университет, 2009. - 286 с. (на азерб. яз.).
10. Валиев С.А. Наказание и назначение наказания в уголовном праве. - Баку: Элм, 2004, 407 с. (на азерб. яз.).
11. Ахмедшин П.А. О проблемах правосудия и не только // Российский судья. - 2000. - № 4. - С. 5-6.
12. Бойко А.И. Преступное бездействие. М.: Юридический центр Пресс, 2003. - 320 с.
13. Курс уголовного права. Общая часть: в 6 т. Т 1: Исследование преступности / под ред. Кузнецовой Н.Ф., И.М. Тяжковой. - М.: Зерцало, 1999. - 578 с.
14. Малов В.Н. Преступления против исполнения судебных решений: уголовно-криминальный аспекты. – М., 2010, 186 с.
15. Оленчева А.Н. Неисполнение приговора в суде, решения суда или иного судебного акта: уголовно-правовая характеристика и проблемы квалификации. – М., 2011, 214 с.
16. Попов А.Н., Зимирева Л.А., Федышина П.В. Объективная сторона преступления – СПб, 2015, 65 с.
17. Сасин А.А. Неисполнение приговора суда, решения суда или иного судебного акта как преступление против правосудия. – М., 2011, 225 с.
18. Широков И.В. Особенности реализации прав потерпевшего при осуществлении уголовного производства в особом порядке. М., 2022, 204 с.
19. Hart H.L.A. Acts of will and responsibility in punishment and responsibility 100 Publisher: Cary: Oxford Scholarship Online, 2014, 156 p.
20. Khudaykulov F.K. Signs of the Objective Side of Crime in the Theory of Criminal Law Belonging to the Romano-Germanic Legal Family: Theoretical And Practical Problems. The American Journal of Political Science Law and Criminology, 2021, 68 p.
21. Singh Ram. Objective and Subjective Elements of Criminal Law. Available at: <https://ru.scribd.com/document/518643419/Objective-and-Subjective-Elements-of-Criminal-Law>
22. <https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/Publications/Elements-of-Crimes.pdf>
23. <https://5geo.ru/en/obektivnaya-storona-prestupleniya-v-ugolovnom-prave-ponyatie-i-priznaki/>